

A Vajda Lajos Kulturális Egyesület által alapított Vajda Lajos Díjat idén, Balogh László és Deim Pál festőművészeknek ítélte oda az egyesület.

A díj átadására a Városháza dísztermében került sor, ahol Hahn Ferenc művészettörténész és Novotny Tihamér művészeti író méltatták a két kiváló művészt. A két laudáció itt olvasható:

Laudáció!

Azaz Deim Pál képzőművész életművének és szellemiségének vajdás dicsérete

A Vajda Lajos Stúdió Kulturális Egyesület által alapított Vajda Lajos-díj átadásának napja, bizonyára új időszámítás kezdeteként vésődik majd Szentendre művészettörténetébe. Ehhez azonban ismételjünk át néhány elengedhetetlenül fontos dátumot a sok nevezetes közül!

Vajda Júlia írja életrajzi feljegyzéseiben Vajda Lajosról: „A ház lakói felhördültek ellenem, hogy egy haldoklót hoztam a lakásba. Kitelefonáltam a Budakeszi-szanatóriumba. A mentők elvittek bennünket oda. Szombat délelőtt volt. Lajos, aki mindig felfigyelt a véletlenek misztikájára, még most is összerezsent, amikor a hordágyon letették az A pavilon előtt. Mert az Új Szent János Kórházban is az A pavilonban feküdt, az I. emeleti 18-as szobában. Később aztán sikerült

elterelnem a figyelmét, hogy ne vegye észre: itt is az A pavilon I. emeletének 18-as szobájába került. Délután Bálint Bandi meglátogatta. Lajos csak ennyit mondott: »Látod Bandi, mivé lesz az ember.« Másnap (...) alig szólt valamit. Már nem kapaszkodott az élőkbe, édesanyját emlegette.” – 1941. szeptember 7. volt. A modern magyar képzőművészet egyik legnagyobb és legkövetkezetesebb alakja, akinek nem nagy, de annál súlyosabb életműve és határtalan szellemisége szinte százszázalékosan szervült Szentendre művészetébe, – „nagyon csendesen halt meg.”

Alig harminc évvel később megjelenik Szentendrén egy önmagát IDEG-ként aposztrofáló, kezelhetetlennek tűnő, öntörvényű fiatalokból álló, új szubkultúrát teremtő társaság, akik az „akarategységben elkövetett garázdaság és közbotránnyokozás” vétke, vagyis az elhíresült Nalaja Happening priuszt nyitó tárgyalása után nem áttalották 1972-ben felvenni az akkor még csak a bennfentesek számára ismert Vajda Lajos nevét.

Azután az éppen egy generációval előttük járó, a fő motívumait – úgymint ablak, boltív, kapu, bábu, páros bábu, ház, raszter, Corpus és kereszt – már meglelő és abból egy hihetetlen gazdagságú univerzumot építő, velük rokonszenvező, szentendrei születésű képzőművész felhívja a figyelmüket egy gyönyörű terű barokk pincére, ahol hamarosan működni is kezd a fiatalok Vajda Lajos Amatőr Stúdiójának Pinceműhelye. Ez a művész Deim Pál volt.

A VLS 2002-ben, a Műcsarnokban ünnepelte megalakulásának és kiapadhatatlan aktivitásának harmincadik évét. Deim Pál idén lesz 74, a VLS pedig 34 éves. Megérett tehát az idő arra, hogy a VLS Kulturális Egyesület által alapított Vajda Lajos-díjat először annak a művésznek adják át, aki a kezdetektől barátja, drukkere, segítője, sőt élvezője volt az az óta már igencsak megkomolyodott, kudarcokban és sikerekben egyaránt részes, egykori kezelhetetlenek művészetének.

Mindezekon túl Deim Pál, ha nem is tévedhetetlen, de kétségtelenül etikus, s az élet lényegi kérdéseivel foglalkozó, bölcselkedő személyisége és művészete, a képzőművészeti múltra és jövőre, s az újításokra és újdonságokra egyaránt nyitott szellemisége, olyan, akár egy régóta ízesülő híd utolsó s egyben legfontosabb, legerősebb pillére, amelyre támaszkodni lehetett és lehet az összeforradsnál.

Ez a VLS által ajándékozott elismerés nyilvánvalóan nem akar vetekedni a művész eddigi kis- és nagy életműdíjaival (például Munkácsy-, Kossuth- és Aba-Novák-díjaival), de nagyon is fel akarja hívni a figyelmet arra a tényre, hogy az ő igazságkereső és következetesen építkező,

„tisztá képletekben gondolkodó”, a „kristályok szerkezeti logikáját idéző” és az élet hétköznapi mozzanatait szentséges jelképekké emelő stílusmagatartásának köszönhetően az a bizonyos híd a régi és az új avantgárd képviselői között biztonságosan és folyamatosan átjárható közlekedési úttá vált. Mert Deim Pál Barcsaytól a szigorú, mérlegelő bölcsességet, Vajdától a dráma és a transzcendencia iránti érzékenységet, Kornisától „a tiszta vizuális-plasztikai fogalmazást”, Gadánytól pedig a „burjánzó életigenlést” nemcsak átélte és eltanulta, hanem tanításuk lényegét össze is fogta, meg is újította, s az újonnan érkezők számára közérthetővé és közvetíthetővé tette.

Deim Pál „szentendrei művész, mégpedig a szó minden értelmében” az, mondta róla Németh Lajos. Éppen ezért kvalitásos művészi érzékenységét nemcsak az említettek, de az egész szentendrei művészet bármely felejthetetlen minőségi teljesítménye és alakja rezgésbe, lázba hozza, izgalomban tartja és önépítő, megtartó és védekező gesztusokra sarkallja. Mert aki a szentendrei művészet ezerarcú géniuszában elmerül, annak lelke és szelleme az egészbe, az alkotások által kifejezhető világ-egészbe költözik.

Én a magam és a Vajda Lajos Stúdió nevében azt kívánom Deim Pálnak, hogy ez a Vajda Lajos-díj erősítse meg őt abban a hitben és reményben, hogy ezen a majdnem egy évszázadon keresztül épülő képzőművészeti hídon, (amelynek éppen ő a legfontosabb közvetítő pillére vagy láncszeme), még az ő életében be fogunk lépni abba a MűvészetMalomba, ahol a teljes, az egész szentendrei művészet bemutatása a maga pótolhatatlan gazdagságában és egyediségében megtörténik.

Novotny Tihamér, 2006.

Balogh László méltatása (részlet)

Balogh László mester ebben a városban született. Itt is nevelkedett. 1958-ban már a régi művésztelep tagja. Mentora, atyai barátja, leánya keresztapja Barcsay Jenő, a „Mester”,

akitől nemcsak festői, művészi iránymutatást kapott, hanem művészi morált, etikai tartást, valamint egy elfogulatlan szemléletet, ami nem stílusfüggő, hanem csakis egyféle objektív művészeti modell felé igazodik. Ezért történhetett meg az, hogy a Vajda Lajos Stúdió művészei egyhangúlag úgy döntöttek, hogy a frissen létrehozott Vajda Lajos-díjat Deim Pál mellett Balogh László kapja, aki a nehéz időkben is pátyolgatta (ha igényelték) az akkoriban nehéz sorsra ítélt, mára már elismert „vajdasokat”, ahogy most ők is istápolják az induló ifjakat.